

ऋधगया ऋधगुताशमिष्ठाः प्रज्ञानन्यज्ञमुपयाहि विद्वान्स्वाहा ॥ २० ॥

अथ षष्ठः । अग्नेयी त्रिष्टुप् इदानीमग्निं विसृजति । हे अग्ने हि यस्मात्कारणादिहस्मिन्दिने स्थाने वा अस्मिन्यज्ञे प्रयति प्रवर्तमाने सति होतारं देवानामाहूतारं होमनिष्पादकं वा वा वां वयमवृणीमहि वृतवन्तः अग्निर्वै दैव्यो होतेति श्रुतेः तस्मात्कारणादृतस्त्वमृधक् समृद्धं यथा भवति तथा अयाः यद्वा ऋधोतीति ऋधक् ऋधुवन्यज्ञं समर्धयन्सन् अयाः अयाक्षीः इष्टवानसि यज्ञं कारितवानसीत्यर्थः यज्ञतिश्चिलोपे जकारस्य हान्दसं रुत्वम् । उतापि च ऋधक् ऋधुवन्नेव अशमिष्ठाः यज्ञप्रायश्चित्तं शमितवानसि विघ्नशान्तिं वा अकार्षीः स त्वमिदानीं यज्ञं प्रज्ञानन्यज्ञं समाप्तमवगहन् उपयाहि स्वगृहं गह किम्भूतस्त्वं विद्वान्यण्डितः स्वाधिकारं ज्ञानन्नित्यर्थः स्वाहा तुभ्यं सुकृतमस्तु ॥ २० ॥

देवा गातुविदो गातुं विद्वा गातुमित ।

मनसस्पतः इमं देव यज्ञं स्वाहा वाते धाः ॥ २१ ॥

अथ सप्तमः । वातदेवत्या विराट् मनसस्पतिदृष्टा । व्याख्यातापि [२. २१.] उच्यते । कै गै शब्दे गीयते नानाविधैर्वैदिकशब्दैः प्रतिपाद्यत इति गातुर्यज्ञस्तं विदन्ति ज्ञानन्तीति गातुविदः तादृशा हे देवाः गातुं विद्वा अस्मदीयो यज्ञः प्रवृत्त इति विदित्वा गातुमित यज्ञं गह्यत यद्वा गातुं विद्वा यज्ञं समाप्तं विदित्वा गातुमित गाङ् गतौ गायते गम्यते यत्र स गातुर्मार्गस्तं गह्यत यज्ञं समाप्तं मत्वा यज्ञेन तुष्टाः सन्तः स्वकीयं मार्गं गह्यत । एवं देवानुक्त्वा प्रज्ञापतिमाह हे मनसस्पते अस्मदीयस्य मनसो यष्टुं प्रेरणेन पालक परमेश्वर हे देव इममनुष्ठितं यज्ञं स्वाहा त्वद्वस्ते दधामि त्वं च वाते धाः वायुर्वापि देवे यज्ञं धेहि स्थापय ॥ २१ ॥

a. यज्ञं यज्ञं गह्य यज्ञपतिं गह्य स्वां योनिं गह्य स्वाहा ।

b. एष ते यज्ञो यज्ञपते सहस्रसूक्तवाकः सर्ववीरस्तज्जुषस्व स्वाहा ॥ २२ ॥

अथाष्टमः । यज्ञदेवतं यजुः । यज्ञं विसृजति । हे यज्ञ त्वं यज्ञं गह्य स्वप्रतिष्ठार्थं यज्ञनामकं विष्णुं गह्य यज्ञपतिं यज्ञमानं गह्य फलप्रदानेन यज्ञमानं प्राप्नुही-